

pus în scenă *Nu sint Turnul Eiffel*, am auzit elogii la adresa pasiunii și dăruirii artistice, adesea prezente în montările noastre. Conducerea teatrului din Weimar în urma unei vizite în țară apreciează o serie de spectacole bucureștene și din Iași. Printre acestea și: *Petru Rareș* pe scena Teatrului „Nottara”, *Hora domnițelor* la Teatrul „Delavrancea”, *Lungul drum al zilei către noapte* la Teatrul Național „V. Alecsandri”. Aprecierile au fost măgulitoare. Mi-e greu să le citez, dar rețin observațiile privind „fantezia și calitatea lirismului în scenele de dragoste” din *Hora domnițelor*, de exemplu, sau „puritatea erotismului în desenul actoricesc”. Personal, m-au interesat cele spuse despre „transpunerile scenice care își trag rădăcinile din folclorul românesc, transgredind poetica românească spre universalitate”, cum s-a exprimat profesorul Otto Lang, directorul general al Teatrului din Weimar.

Revenind la colaborarea mea cu teatrul din Weimar vreau să notez bucuria de a fi lucrat pe textul alert și totuși profund al piesei *Nu sint Turnul Eiffel* al Ecaterinei Oproiu. Colaborarea cu colectivul german mi-a prilejuit o seamă de constatări și concluzii: am apreciat în primul rând perfectă lor organizare întotdeauna animată de un gând artistic, de asemenea, urmărirea consecventă și serioasă pe termen lung a unui crez artistic. Într-un cuvânt, pasiune și organizare. Pilduitor pentru noi mi se pare structura repertoriului în care anual intră obligatoriu Goethe, Schiller, Brecht și Shakespeare. Cu aceeași consecvență se urmărește actualitatea dramatică imediată, introducându-se cu promptitudine în fiecare stagiune piesa și autorul tânăr care răspund cel mai exact spiritului și complexelor necesități ale momentului. În acest repertoriu extrem de precis și riguros planificat există suficientă maleabilitate pentru a se introduce cea operă de bună calitate, ce răspunde unor necesități ale actualității imediate. Anul acesta a apărut pe afiș *Aula*, o dramatizare bine făcută după romanul lui Hermann Kant. Am dat acest exemplu pentru a demonstra că într-un program exact și exigent, intolerant la capricii, există valențe deschise pentru surpriza artistică de calitate. Relevabilă în sugestia mi s-a părut și colaborarea cu actorii. În clipa în care ei înțeleg și se conving de justetea soluțiilor tale îți execută cu maximă disponibilitate orice. După procesul înțelegerii participarea lor e activă și necondiționată. Colectivul actoricesc obișnuit cu excelențele metode de lucru ale regizorului Fritz Bennevit, metode care au dus la înscenări remarcabile ca *Faust I și II* de Goethe și *Eduard II al Angliei* de Brecht, s-a văzut pus în fața unui alt fel de a gândi și realiza teatru, răspunzând cu egală participare și entuziasm la aceste noi solicitări. Colaborarea noastră a fost fructuoasă și utilă pentru ambele părți. În prezent, după schimbul de regie și scenografie operat între Naționalul din Iași și cel din Weimar urmează unul de turnee prevăzut pentru toamna acestui an.

Mă gândesc la perspectivele de afirmare ale teatrului nostru: dacă teatrul românesc va izbui să depășească conjuncturile de modă, fie ele lăuntrice, fie ele venite din afară, dacă teatrul românesc va izbui să treacă dincolo de o anumită zonă de superficialitate care-l amenință, el se va impune categoric în lume, căci bogăția talentelor sale, posibilitățile încă latente de succes sint imense. Cu condiția unui efort mai mare de disciplinare artistică și de seriozitate profesională. În aria eforturilor trebuie să mai înscriem și pe acel către cultură; mă refer la cultura intelectuală, formativă, indispensabilă oricărui artist răspunzător de misiunea sa. Să depășim informația culturală și stricta profesionalizare pentru a susține pe piloni siguri valoarea talentului nostru, talent recunoscut pretutindeni.

Sorana Coroamă

CONTEMPORANEITATEA PRETINDE DESCHIDERE

Întotdeauna e mai greu să explici de ce ai avut succes, și cu atât mai greu e să determini cauzele acestui succes, în timp ce un insucces ți-l explici, și, mai ales, îți este explicat cu atita ușurință. Mai mult încă, am impresia că explicarea, eviden-

Succesele Teatrului de Comedie în lume vorbesc foarte mult despre spiritul de echipă, climat, calitate profesională.

țierea unui succes ține de un anume gen de autopropagandă, de autolaudă. Și, chiar dacă nu ești animat de astfel de intenții, e totuși posibil să pară așa.

Succesele mele, atâtea câte au fost, se ordonează firesc în șirul de succese ale Teatrului de Comedie. Și, deci, am putea vorbi mult, foarte mult despre spiritul de echipă, despre climat, despre calitatea profesională a fiecărui interpret etc. Dar acestea sînt lucruri cunoscute, nu are rost să mai insistăm.

În ceea ce mă privește, fiindcă totuși trebuie să vorbesc și despre mine, cred că există doi factori care au determinat buna primire a spectacolelor cu piesele lui Ionescu pe diferitele scene europene. În primul rînd, faptul că am reușit să evităm spectacolul pleonastic, că nu am jucat absurd, un text așa-zis absurd. Într-un cadru scenic în care oamenii se comportă mecanic, vorbesc alb, deci într-un cadru artificial și convențional de mizanscenă, apariția unui rinocer nu mai este un eveniment, ci un lucru normal, normal pînă la banalitate. Cred că am reușit să imprim spectacolului acea notă de tragic și de comic fantastic, tocmai printr-o interpretare realistă, acuzat realistă. (E drept că, în *Ucișag fără simbric*, cadrul scenic a fost mult mai sintetic, dar aici piesa reclamă o anumite abstractizare). Oricum, cred că am izbutit să ajung la o justă înțelegere a pieselor, și prin asta sper să fi găsit calea spre înțelegerea publicului. Cred, și asta se crede la Teatrul de Comedie, că a fi modern nu e similar cu a fi neînțeles. Ne impunem anumite rigori și nu înțelegem prin asta că facem, sau că trebuie să facem, spectacole-aneceote, dar nici nu vrem să creăm șarade de dragul unui estetism atît de rău înțeles uneori.

În altă ordine de idei, succesele noastre se datorese dăruirii reale, sincere a ansamblului față de piesă și pentru piesă. Am explicat, într-un recent interviu în revista „Teatrul”, că, ceea ce caracterizează ansamblul Teatrului de Comedie este ampla disponibilitate (față de cele mai diverse forme ale dramaturgiei, posibilitatea de a se adapta diferitelor stiluri de interpretare, reclamate de text, de regie, de scenografie) și nu ceea ce numim profil (înțelegînd prin „profil” îngusta cantonare a unei trupe într-o singură manieră de joc, oricît de frumoasă și de interesantă ar fi). Disponibilitatea este, după părerea mea, o dovadă de cultură și de maturitate, posibilitatea de

a înțelege că teatrul nu este și nu poate fi o *modă* ci un *mod* de exprimare artistică. A fi modern este similar cu a fi contemporan. Modernismul prost înțeles include câteodată izolare, pe cînd contemporaneitatea pretinde deschidere, aceasta neînsemnînd concesie, ci dimpotrivă exigență (față de tine, față de autor, față de public).

Nerezumîndu-mă numai la spectacolele cu piesele lui Ionescu, ci la întregul nostru repertoriu de turneu, cred că actorilor români, spectacolelor românești, regizorilor, scenografulor li s-a recunoscut — dincolo de disponibilitatea de care vorbeam — fantazia, temperamentul artistic și coeziunea de ansamblu. Cred că ceea ce am spus pînă acum nu e înedit, a fost relevat de presa din țările prin care ne-au purtat itinerariile turneelor noastre, încît bănuiesc că în afirmațiile mele nu s-au strecurat prea multe note subiective.

Firește, o garanție pentru succesul perepetuu al teatrului românesc nu există. Dar ceea ce e cert este foarte seriosul profesionalism al creatorilor săi. Și avem într-adevăr un teatru de profesioniști.

Asemenea întregii noastre culturi, teatrul nostru s-a remarcat și se remarcă prin acea notă de autenticitate, de sinceritate, nu a unui om izolat, ci a unor oameni care știu să filtreze influențele, prin propriile lor personalități, care nu se mulțumesc cu formele găsite, sau recuperate, ci caută realmente una proprie, specifică, autentică și aptă de generalizare.

Vreau să mă opresc puțin la experiența mea proprie de regizor, invitat la două teatre de peste hotare pentru montarea unor spectacole (*Băiatul din banca a doua* de Alecu Popovici, în R.D.G., 1963 și *Mirosul florilor* de Saunders, în R.F.G., 1967). Dar nu vreau să vorbesc despre succesul acestor montări. În amîndouă cazurile am avut și eu și trupa momente de șoc. La început actorilor li se părea că le cer mult prea mult din punct de vedere temperamental, față de ceea ce li se cerea în mod obișnuit. Cu atît mai mult, cu cît la ei se ducează efectiv, în mare viteză, cu programări și planificări extrem de riguroase. În acest sens, am avut multe de învățat din punct de vedere strict administrativ. Pînă la urmă, „contradicțiile” s-au dovedit a fi formale. Felul meu de a vedea teatrul i-a convins pînă la urmă. Însă acest mod rapid de elaborare mi-a confirmat încă o dată necesitatea obsedantă de a ști foarte precis ceea ce vrei cu piesa, cu spectacolul, înainte de prima lectură.

Din păcate, trebuie să recunosc, astfel de contacte, extrem de utile, sînt adesea cu totul întîmplătoare. În ciuda numeroaselor turnee din ultima vreme, rămînem totuși un teatru puțin cunoscut în lume, și mai avem multe lucruri de făcut în această direcție. Factorii interesați ar trebui să faciliteze cu mai multă îndrăzneală prezența artiștilor români în străinătate. Ciștigurile sînt imense, chiar dacă, economiceste, sînt mai puțin vizibile. Desigur, succesele turneelor au făcut ca teatrele și regizorii noștri să fie solicitați peste hotare. Trebuie să dăm curs acestor invitații. Repet, ciștigurile sînt imense. Izolarea este moartea unei culturi. În contacte directe, în înfruntări internaționale ne putem verifica, putem face o bună propagandă culturii românești, putem defini personalitatea, particularitatea și specificul geniului creator al acestui popor. Și poate că n-ar fi rău dacă ne-am gîndi la o manifestare teatrală de rezonanță internațională la noi. Și pentru asta mai trebuie oare argumente?

Lucian Giurchescu

ARTA NU CUNOAȘTE, DEPĂȘEȘTE BARIERELE DE LIMBĂ

Teatrul românesc și-a cucerit o puternică personalitate, și-a afirmat cu tărie individualitatea în acești douăzeci și cinci de ani. Fiecare stagiune, fiecare turneu peste hotare adaugă de fiecare dată o notă suplimentară conceptului de „școală teatrală